

Певно, що визначений комплекс методів і комунікативні завдання мають впроваджуватись у відповідних формах позанавчальної діяльності студентів-менеджерів, а саме:

1. *Масові форми організації позанавчальної діяльності студентів-менеджерів.* До таких форм можна віднести: «Посвята у спеціальність», «День менеджменту», «Тиждень професіонала», «Огляд військ менеджерів». Суттєве місце у становленні кваліфікованого менеджера посідають також такі масові заходи, як конференції, зустрічі, тематичні вечори, відкриті мікрофони, публічні лекції та фестивалі, які спрямовані на поглиблення професійних знань студентів-менеджерів. Звісно, що у масових формах організації позанавчальної діяльності навряд чи викладач-організатор матиме змогу впроваджувати весь вище зазначений набір методів і комунікативних завдань, оскільки головною метою таких заходів є виховання позитивного ставлення до обраної спеціальності і організаторів цікавлять саме масові показники активності, розвитку професійної зрілості, а не індивідуальні.

2. *Групові форми організації позанавчальної діяльності студентів-менеджерів.* Саме на рівні групових форм має використовуватись набір методів і комунікативних завдань, які спрямовані на формування комунікативних якостей. До групових форм організації позанавчальної діяльності студентів-менеджерів можна віднести: Дискусійний клуб «Радість спілкування», «Круглі столи», «Сократівські бесіди» (обговорення проблем, які пов'язані з професійною діяльністю менеджерів, а саме «Особистісні якості менеджера», «Ділові якості менеджера», «Проблема лідерства»); тренінгові групи «Доброго дня, люди», «Я – лідер» – за допомогою такої форми студенти вчаться бути лідерами, використовувати отримані знання в процесі навчання; екскурсії до музеїв, виробничих потужностей, фірм; прогулянки до парку, до лісу.

3. *Індивідуальні форми організації позанавчальної діяльності студентів-менеджерів.* На наш погляд, такі форми спрямовані на корекцію процесу формування комунікативних якостей студентів-менеджерів. Отже, організація індивідуальних бесід, аналіз поведінки студентів-менеджерів, аналіз прогресу або регресу формування професіонала, використання психологічних прийомів, індивідуального тестування – все це допоможе виявити викладачеві-організаторові індивідуальні показники процесу формування професійної особистості студента-менеджера.

Звісно, що поряд з формами організації позанавчальної діяльності студентів-менеджерів існують і засоби позанавчальної діяльності, які допомагають в організації формування комунікативних якостей студентів-менеджерів. До таких засобів ми можемо віднести: ресурси Інтернет, мультимедійні дошки, тестові оболонки, кінофільми з подальшим їх аналізом та інформаційні технології.

Резюмуючи все вище сказане, зазначимо ще раз, що позанавчальна діяльність студентів-менеджерів виступає сферою формування комунікативних якостей та відображає специфіку професійної діяльності студентів зазначеного фаху. Такий вид діяльності може бути організований відповідно до чотирьох етапів, а саме: адаптивного, мотиваційного, формуючого та рефлексивного, на кожному з яких використовується комплекс методів і комунікативних завдань, які не тільки сприяють формуванню комунікативних якостей, а й допомагають всебічному розвитку особистості студентів-менеджерів і загальному становленню професіонала зазначеного фаху.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у теоретичному обґрунтуванні методів формування комунікативних якостей студентів-менеджерів у процесі позанавчальної діяльності, практичному застосуванні та дослідженні ефективності визначених рис такої сфери організації формування комунікативних якостей студентів-менеджерів, як позанавчальна діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіна Г. І. Комунікативні завдання на базі професійно-орієнтованого тексту при навчанні ESP/ Г. І. Бородіна, А. М. Співак // Вісник ХНУ, 2009. – №14. – С. 40 – 45.
2. Педагогіка вищої школи: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Під ред. В. Л. Ортинського. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Российская педагогическая энциклопедия : в двух томах: Том 2 / Гл. ред. В. В. Давыдов. – М. : „БОЛЬШАЯ РОССИЙСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ“, 2008. – 1160 с.

УДК 519.248

Штань О. О.
Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

У статті розглядаються особливості застосування комп'ютерних технологій на уроках історії. Проаналізовано підходи до організації комп'ютерного навчання та методика його застосування.

Ключові слова: комп'ютерне навчання, методика використання комп'ютера на уроці, PowerPoint.

Штань О. А. Использование компьютерных технологий при изучении истории в школе. В статье рассматриваются особенности применения компьютерных технологий на уроках истории. Проанализированы подходы к организации компьютерного обучения и методика его применения.

Ключевые слова: компьютерное обучение; методика использования компьютера на уроке, PowerPoint.

Shtan O. Using computer technology while studying history at school. The article describes the features of using of computer technology while studying history at school. The approaches to the organization of computer education and the method of its application, are analyzed in the article.

Key words: computer training, methodology of using computer at the lesson, PowerPoint.

Зі вступом у нову «інформаційну еру» на початку XXI ст. людство увійшло в нову стадію свого розвитку. В інформаційному суспільстві в багатьох галузях виробництва ключовим елементом є інформація. Інформаційна ера охопила всю структуру суспільства, відповідно і школа опинилася під її безпосереднім впливом. Сучасним педагогам необхідно стежити за оновленням технічного інформаційного світу, оскільки навчання та виховання підростаючого покоління відбуваються в нових умовах.

Застосування в сфері історичної освіти комп'ютера як засобу навчання має на меті сприяння розвитку цілісності та системності мислення учня, його уяви, мотивації до вивчення історії, дозволяє більш повно забезпечувати всі види його пізнавальної діяльності, формуванню відповідних умінь і навичок, індивідуалізації процесу навчання. Проте застосування комп'ютера на уроці історії як засобу організації навчання потребує розв'язання цілої низки методичних питань з розробки ефективної навчальної комп'ютерної програми, поєднання її з традиційними засобами для навчання історії та організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Питання методики викладання історії, комп'ютерних технологій навчання в історико-методичній літературі є недостатньо дослідженими. Проблему використання на уроці технічних засобів навчання розглядали дослідники: М. І. Аппарович, А. І. Зільберштейн, Б. Н. Полозов, Д. І. Полторака, В. М. Попов, Л. М. Прессман та ін.

Один із найбільш ефективних засобів сучасного навчання є персональний комп'ютер, який має великі функціональні можливості. У педагогіці і психології було введено поняття «комп'ютерного навчання», яке є багатогранним і розглядається як застосування комп'ютера в навчальному процесі в якості засобу наочності [10, с. 230].

На сучасному етапі існує декілька підходів до організації комп'ютерного навчання. Комп'ютер може виступати основним засобом навчання учнів та організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, які працюють з комп'ютером, одержуючи від вчителя допомогу у вигляді вказівок, консультацій і пояснень. Ефективність процесу навчання залежить від якості і глибини змісту запропонованої навчальної комп'ютерної програми. Робота з комп'ютерною програмою орієнтована на учнів, і роль вчителя на такому уроці допоміжна, другорядна стосовно організації самостійної пізнавальної активності учнів. Згідно з іншим підходом, комп'ютер може виступати як допоміжний засіб у викладенні вчителем навчального матеріалу; учитель працює на комп'ютері сам, або в процесі діяльності учнів на уроці регламентує кількість і якість інформації. У цьому випадку мінімізована роль навчальної програми, а ефективність процесу навчання залежить від педагогічної майстерності вчителя. Нарешті, комп'ютер може виступати і як допоміжний навчальний засіб для вчителя, зокрема при застосуванні контрольних і тестових завдань [3, с. 4].

Проте існує негативне ставлення з боку досвідчених педагогів до використання комп'ютера на уроках історії, пояснюючи це тим, що якість праці не може залежати від комп'ютера. Проблема полягає в тому, що зіткнувшись з конкретною програмою, вчитель досить швидко починає розуміти, що без кваліфікованої допомоги вчителя інформатики він працювати не зможе, адже його знання комп'ютера не дозволяє почувати себе впевнено на уроці [1, с. 73].

Доведено, що вчителі, які опановують свої страхи, досить швидко помічають, що комп'ютер на уроці може стати незамінним помічником як вчителя, так і учнів. Дослідниця В. М. Недзельська виділяє певні аспекти використання комп'ютера на уроці історії:

1. Емоційний. Як відомо з досвіду досвідчених вчителів, уроки у комп'ютерному класі викликають велику зацікавленість учнів, адже все нове та нетрадиційне приваблює дітей, особливо техніка. Проведення уроку історії в комп'ютерному класі викликає емоційне піднесення і, що найголовніше, – бажання вчитись.
2. Науково-інформаційний. Створюючи комп'ютерну програму, вчитель може ввести додатковий матеріал, а також узагальнити його, а учні, працюючи з комп'ютером, можуть розподілити свою увагу.
3. Методичний. Дозволяє урізноманітнити види діяльності учнів, що робить урок більш цікавим і насиченим. Крім того, комп'ютерні уроки дають можливість ефективно використовувати диференційований підхід до учня.
4. Психологічний. Комп'ютер допомагає розвивати розумові здібності: швидкість мислення, пам'ять, уміння переключати увагу тощо.
5. Виховний. Комп'ютерні уроки виховують дисципліну, організованість, вчать відповідальніше ставитися до вивчення предмета [6, с. 37].

Отже, особливості комп'ютера як технічного засобу навчання дозволяють при виконанні певних програм відтворювати найбільш істотні риси історичних епох і володіють величезною базою даних, яка дозволяє учню знайти необхідну інформацію.

На нашу думку, велику допомогу вчителю історії може надати програма створення презентацій PowerPoint з програмного пакету корпорації Майкрософт – MS Office.

Під час створення презентацій необхідно пам'ятати, що комп'ютер лише універсальний технічний засіб навчання, і він не зможе замінити вчителя. Прагнення вмістити в презентацію весь обсяг інформації конкретного уроку є серйозною помилкою, досить поширеною в учительському середовищі.

Ми вважаємо за необхідне наголосити на правилах створення презентацій:

1. Розміщувана на слайдах текстова інформація потребує ретельного відбору. В ідеалі це мають бути тези, які представляють у поєднанні з графікою опорний конспект, тобто розміщені в логічній послідовності основні поняття, імена, дати, географічні назви і т. д. Це допомагає учням засвоювати інформацію на якісно вищому рівні.

2. Величезну роль у сприйнятті інформації відіграє форматування та дизайн слайду. Текст має бути добре видний навіть з останніх парт. Для вирішення цієї проблеми необхідно використовувати шрифти типу Arial, причому розмір шрифту має складати не менше 24 пт (у молодших класах – не менше 28 пт); уникати контрастних кольорів в шаблонах оформлення слайдів. При визначенні кольору шрифту потрібно відштовхуватися від основного кольору слайду. Якщо він темний, значить, текст має бути світлим, і навпаки.

3. Часто презентації бувають переобтяжені графікою. На слайді бажано розміщувати не більше 7 об'єктів (саме стільки людина може тримати одночасно в полі зору).

4. Анімація в презентації має застосовуватися тоді, коли цього вимагає логіка матеріалу, що викладається.

5. Часто в презентації використовується і звукове оформлення. Найчастіше звукові ефекти при переході від слайду до слайду або при управлінні показом презентації просто відволікають увагу і не несуть жодного смислового навантаження. Включення звукових фрагментів в презентацію представляється необхідним при прослуховуванні аудіодокумента, а також як фонові музика на окремому етапі уроку для створення відповідного настрою в класі [1, с. 48].

Отже, для більш ефективного засвоєння учнями історичного матеріалу вчитель при підготовці презентації має дотримуватися вищезазначених вимог щодо оформлення тексту, анімації, графіки, дизайну; застосування звукового оформлення.

Аналіз історико-методичної літератури доводить, що в основному на уроці історії можуть використовуватися шість типів презентацій. В переважній більшості це офіційна презентація, «плакати», «подвійна дія», інтерактивний семінар (урок), матеріал для самостійного опрацювання, інформаційний ролик.

Основні операції, які здійснюються із зображеннями постійно, – це: налаштування яскравості та контрасту; обрізання зображення; зміна розміру; конвертація в інший графічний формат; трансформація. У пакеті MS Office є програма, яка допоможе вирішити всі перераховані вище завдання. Це Microsoft Office Picture Manager [4, с. 49].

Безперечною гідністю векторних форматів є їх абсолютна масштабованість. Навіть найменший векторний малюнок можна збільшити в сотні і тисячі разів – якість малюнка від цього не постраждає. Недолік векторної графіки полягає в тому, що не можна зберегти в ній звичайні малюнки, фотографії і тому подібне. Цей формат потрібний перш за все в програмі створення анімаційних роликів Adobe Flash, а також в оформленні презентацій. І нарешті, векторна графіка ідеально підходить для створення історичних карт. Відскановані карти виходять украй низької якості і часто просто непридатні для демонстрації на моніторі.

При створенні анімованих схем і карт, 2-D роликів програма Adobe Flash незамінна. Основне її призначення – це створення анімованих роликів.

Як і будь-який програмний продукт, Macromedia AuthorWare призначений для розробки навчальних курсів. Пакет дозволяє включати в курс текст, графіку, флеш-ролики, відеофрагменти, імпортувати вже готові презентації з MS PowerPoint. Крім того, програма володіє можливістю управляти відтворенням відео з цифрових камер і магнітофонів в режимі он-лайн [8, с. 137].

Таким чином, програми: Microsoft Office Picture Manager, Adobe Flash, Macromedia Author Ware допоможуть вчителю у виконанні операцій, пов'язаних із умовно-графічною наочністю, особливо у створенні історичних карт.

Вчителі історії можуть широко застосовувати в своїй практиці педагогічний досвід програмних можливостей, серед яких найбільш відомими є програми – «Стародавній Рим» (автор А.В. Фоменко, Всесвітня історія, 6 клас), «Трипільська культура» (історія України, 7 клас), «Історія України» (автори О. В. Батенко, Г. Г. Кравецький, В. Ю. Крушинський, повний курс, який може бути використаний на уроках у 5-11 класах), «Міфи народів світу» (6 – 7 класи) та електронна база знань «Людина, суспільство і світ». Проте ці електронні посібники охоплюють або дуже вузьку частину курсу історії або, навпаки, надмірно широку. Систематичне використання їх на уроках з огляду на це надзвичайно проблематичне. Також слід враховувати санітарно-гігієнічні норми використання комп'ютерів для учнів 6 – 9-х класів [11, с. 32].

Використання комп'ютера має визначатися змістом теми, матеріалами попередніх і наступних уроків.

Під час аналізу уроку перш за все необхідно вирішити питання використання комп'ютера на конкретному типі та етапі уроку. Наприклад, використання комп'ютера на етапі викладу нових знань дозволяє сприйняти будь-яку навчальну інформацію навчального посібника, обов'язково пов'язану з досвідом учнів, з їх попередніми знаннями. Тому перед початком роботи з персональним комп'ютером необхідно чітко

сформулювати ціль. Поряд з цим вчитель повинен чітко визначити задачу та завдання роботи з комп'ютером. Сприйняття інформації через комп'ютер потребує одночасної напруги і слухових, і зорових аналізаторів. Психологи доводять, якщо ці аналізатори працюють одночасно над розв'язанням конкретного завдання, то позитивний ефект забезпечено [2, с. 33].

Якщо комп'ютер використовується на етапі закріплення знань, то вчитель має прагнути до того, щоб забезпечити стійкість засвоєння знань. Фізіологи стверджують, що в основі знань лежать тимчасові зв'язки, що виникають у корі головного мозку. Стійкість цих зв'язків у значній мірі залежить від сили процесів збудження та застою в корі головного мозку. В свою чергу ці процеси пов'язані з досвідом школярів, з їх активністю в момент отримання знань [9, с. 27]. Доведено, що в процесі закріплення зв'язків (устаткування знань) вагоме значення мають наочні посібники, особливо – динамічні.

Використання комп'ютера на етапі перевірки знань відкриває можливість створення мультимедіашоу за допомогою власних знань учнів. Саме така перевірка є більш діючою, набагато точнішою, ніж повсякденний переказ параграфа підручника. Така перевірка дає неочікувані, але досить цікаві результати [2, с. 34].

На думку дослідника А. В. Чернова, системне використання комп'ютера на уроці призводить до низки важливих наслідків:

1. Активного використання наочності на уроці.
2. Підвищення рівня ефективності праці на уроці учня і вчителя.
3. Встановлення міжпредметних зв'язків з основами інформатики та обчислювальної техніки.
4. Організації проектної діяльності учнів зі створення навчальних проектів під керівництвом вчителів інформатики та історії [7, с. 24].

Таким чином, ми дійшли висновку, що сучасні інформаційні технології є ефективним засобом навчання. Застосування інформаційних технологій дозволяє активізувати увагу учнів, підвищити їхній інтерес до історичної інформації, створити умови для розвитку чуттєвої і розумової сфери, забезпечити образність у пізнанні історії. Крім того, застосування комп'ютерних технологій зумовлене інтенсифікацією сучасного процесу вивчення історії, оскільки значно зростає обсяг історичної інформації при скороченні годин на її засвоєння. Використання комп'ютера дозволяє представити учням навчальний історичний матеріал у найбільш узагальненому і зручному для сприйняття, економному за часом вигляді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виговська О. І. Комп'ютерна техніка в педагогічній творчості (методична модель) / О. І. Виговська, М. К. Манджарова // Радянська школа. – 1990. – №5. – С.71-75.
2. Гевал П. А. Загальні принципи використання комп'ютера на уроках різних типів / П. А. Гевал // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2000. – №3. – С. 33-34.
3. Дрібниць В. О. Використання комп'ютера на уроках суспільно-гуманітарних дисциплін / В. О. Дрібниць // Історія і правознавство. – 2005. – №14. – С.4-5.
4. Комп'ютер на уроках истории и обществознания : пособие для учителя / [под ред. А. И. Чернова, А. Ю. Морозова, П. А. Пучкова, Э. Н. Абдулаева]. – М. : Просвещение, 2009. – 126 с.
5. Коновалец Л. С. Познавательная самостоятельность учащихся в условиях компьютерного обучения / Л. С. Коновалец // Педагогика. – 1990. – № 2. – С. 46-50.
6. Недзельська В. М. Деякі аспекти використання комп'ютера на уроках історії та правознавства / В. М. Недзельська // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – № 3. – С.37.
7. Охредько О. Комп'ютер на уроках історії / О. Охредько // Історія в школах України. – 2001. – № 4. – С. 23-26.
8. Ребрик С. Б. Презентація: 10 уроков / С. Б. Ребрик. – М. : Эксмо, 2005. – 200 с.
9. Фоменко А. Сучасні комп'ютерні навчальні програми з історії та підходи до їх використання на уроках / А. Фоменко, О. Пометун // Історія в школах України. – 2002. – №3. – С.26-31.
10. Фоменко А. В. Особливості викладання історії засобами комп'ютера / А. В. Фоменко // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Історичні науки. Педагогічні науки. – 2000. – №12 (32). – С.227-233.
11. Худобець О. А. З досвіду роботи із застосуванням презентаційних технологій під час проведення уроків історії / О. А. Худобець // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – № 2. – С. 31-33.

УДК 821.161.2 – 2.09] : 7.017.4

Захарова В. А., Шрамко І. В.
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

КОЛОРИСТИКА В ПОЕЗІЇ ПАВЛА ТИЧИНИ

У статті досліджується функціонування кольору в поетичних творах українського поета Павла Тичини. Звернено увагу на живописний компонент художнього мислення митця. Здійснено спробу проаналізувати поетичну палітру кольорів у віршах поета. Поетизація кольору розглядається як елемент ідейно-тематичного навантаження і свідчить про неповторну поетику ліричних творів.